

BOEKBESPREKING

BOOK REVIEW

Veldgids Amfibieën en reptielen, West- en Centraal-Europa, determinatiesleutels, 143 soorten; Ton Stumpel en Henk Strijbosch, 2006, vierde druk 2017; KNNV Uitgeverij, ISBN 978 90 5011 5247.

Erwin Al

Recent is de vierde druk verschenen van de KNNV *Veldgids amfibieën en reptielen*. ‘Waarom een boekbespreking van een boek dat al ruim 10 jaar verschijnt?’, zal de lezer zich misschien afvragen. Omdat het een update betreft die op een aantal belangrijke punten is verbeterd, in een serie veldgidsen die opvalt, doordat deze zo buitengewoon mooi en knap in elkaar zit.

Een veldgids is een bijzondere boekvorm met enkele tegenstrijdige eisen. Allereerst is een veldgids bedoeld om in het veld snel en doelgericht een soort, in dit geval reptiel of amfibie, op naam te kunnen brengen. Zo eenvoudig mogelijke, van enige afstand zichtbare kenmerken staan daarbij centraal. Dit vereist dus een duidelijke determinatiesleutel zonder poespas. Vervolgens wil je aan de hand van foto’s en afbeeldingen kunnen checken of je de juiste soort hebt gevonden. Daarna is het van belang om in achtergrondinformatie te vinden waar de soort voorkomt en hoe die leeft. Inhoudelijk was dit vanaf de eerste druk allemaal goed voor elkaar.

Een belangrijke verbetering in de vierde druk is de lay-out. Er is overgestapt op een iets groter, schreefloos lettertype met meer wit tussen de regels over een bredere bladspiegel. Dit maakt het bladbeeld veel rustiger en de inhoud aanzienlijk beter toegankelijk in het veld - waar de opwindende over de obser-

Veldgids Amfibieën en reptielen, West- en Centraal-Europa, determinatiesleutels, 143 soorten; Ton Stumpel en Henk Strijbosch, 2006, vierde druk 2017; KNNV Uitgeverij, ISBN 978 90 5011 5247.

Erwin Al

Recently, the fourth edition of the KNNV *Veldgids amfibieën en reptielen* has appeared. ‘Why a book review about a book that has appeared more than 10 years ago?’ the reader may wonder. Because it is an update that has been improved on a number of key points in a series of field guides that stand out because they are made so beautiful and smart.

A field guide is a special book form with some contradictory requirements. First of all, a field guide is intended to quickly and purposefully identify a species, in this case a reptile or amphibian, in the field. As simple as possible, visible features from a distance are the main focus. This requires a clear determination key without hodgepodge. Then you can check photos and images to see if you have found the correct species. In addition, it is important to find background information about the

vatie het geconcentreerd lezen soms knap in de weg kan zitten. Vervolgens is in de tabellen de hiërarchie duidelijker door beter gebruik van ondersteunende kleur en van logische koppen. De Europese verspreidingskaartjes zijn groter afgedrukt en dankzij hun plek op de pagina direct in beeld.

Onder het motto 'behouden wat goed is, verbeteren waar het kan', heeft ook een actualisering van de taxonomie plaatsgevonden, wat leidt tot veranderingen in zowel wetenschappelijke als Nederlandse namen. Omdat de oude, niet meer correcte namen niet zijn opgenomen, zal het voor sommige gebruikers even zoeken zijn om erachter te komen dat bijvoorbeeld de Dalmatische kielhagedis nu terug te vinden is als blauwkeelkielhagedis. En als je zoekt naar de Amerikaanse brukikker, zal je niets in de gids vinden. Wel staat er relevante informatie over de Amerikaanse stierkikker, de huidige naam van deze gulzige schreeuwlelijk. Naast deze exoot is de beschrijving van die andere niet te missen exoot, de roodwangschildpad, uitgebreid met twee verwante ondersoorten die inmiddels ook in veel vennen, vijvers en poelen te vinden zijn.

De informatie over de regelgeving is geactualiseerd aan de *Wet op de Natuurbescherming*, waarmee de aparte informatie over *Natura 2000* is vervallen. De tips ten aanzien van fotografie zijn ontdaan van suggesties om de dieren te vangen (illegaal!) en te laten poseren voor het plezier van de fotograaf. Het Register heet nu gewoon Index en ook hier is de lay-out verbeterd, door hoofdgroepen extra aan te zetten in de lijst met Nederlandse en (cursieve) wetenschappelijke soortnamen.

Alle 143 behandelde soorten, waaronder drie soorten hazelwormen, de scheltopusik, vijf skinkensoorten, twee wormhagedissen en 26 Europese slangensoorten, zijn met veel aandacht en toch beknopt besproken en voorzien van duidelijke en mooie foto's. Vooral ook de mogelijke verwarringen met andere

species distribution and how it lives. In general, this was all adequately addressed in the first edition.

An important improvement in the fourth print is the lay-out. It has switched to a slightly larger, scriptless font with more white between the lines across a wider leaf mirror. This makes the sheet image much calmer and the content is considerably more accessible in the field - where the excitement about the observation can sometimes interrupt with focused reading. The hierarchy is depicted more clearly in the tables by improved use of supporting color markings and logical headers. The European distribution cards are printed on a larger scale, due to their location on the page.

Under the motto 'keep what's right, improve where possible,' an update of taxonomy has also been implied, leading to changes in both scientific and Dutch names. Because the older, outdated names are not included, it will be a search for some users to find out that, for example, the 'Dalmatian keeled lizard' is now found as 'blue-throated keeled lizard'. And if you're looking for the 'Amerikaanse brukikker' you will not find anything in the guide. However, there is relevant information about the American bull frog, the current name of this greedy squeaker. In addition to this invasive species, the description of that other not to miss exotic ad invasive species, the red-eared slider, has been extended with two related subspecies that are now also found in many meres, ponds and pools.

The information about legislative aspects has been updated to the *Wet op de Natuurbescherming*, that has replaced information about *Natura 2000*. The advice on photography is stripped of suggestions for catching the animals (illegaal!) and posing for the enjoyment of the photographer. The Register is now just Index and here also, the lay-out has been improved by adding additional groups to the list of Dutch and (cursive) scientific species names.

soorten in combinatie met de trefkans en de duidelijke verspreidingskaarten, helpen om een waarneming al snel te reduceren tot een vrijwel zekere soortwaarneming. Zo blijkt een jonge esculaapslang (*Zamenis lineatus*) vrijwel dezelfde halsring te kunnen hebben als een ringslang (*Natrix natrix*). Terwijl de Iberische ringslang (*Natrix astreptophora*) vaak een amper herkenbare tekening heeft (inclusief ring) waarmee de dobbelsteenslang (*Natrix tessellata*) ineens op onverwachte plekken lijkt voor te komen. En deze verwarringen zijn nog bescheiden vergeleken met die welke onder de addersoorten mogelijk zijn. De nadere beschrijvingen van levenswijze, verspreiding en habitat van deze soorten zijn dan onmisbaar. De extreem endemische slangen, zoals de walseradder (*Vipera walseri*), de spitssnuitadder (*Vipera ursinii*), de katslang (*Telescopus fallax*), de oostelijke hagedisslang (*Malpolon insignitus*) en de balkantoorpslang (*Hierophis gemonensis*), zijn de krenten in de pap. Hoe is het mogelijk dat deze soorten in zulke extreem kleine verspreidingsgebieden voorkomen en zich er al millennia weten te handhaven?

Als toegift volgen na behandeling van de spitssnuitadder nog eens zeven pagina's met fraaie toelichtende foto's van een doorsnee van de behandelde soorten. Kortom, een veldgids waar de passie van de auteurs van afdruipt, nog steeds en misschien wel meer dan in de eerste druk van tien jaar geleden. Deze vierde druk van de veldgids mag het komende seizoen dus zeker niet ontbreken in de rugzak van de liefhebber, amateur of professional!

All 143 mentioned species, including three types of slow worms, the sheltopusik, five skinks, two worm lizards and 26 European snakes, are discussed with great attention and with clear and beautiful photographs. Especially the possible confusion with other species in combination with the scanning and clear distribution maps, help to quickly reduce an observation to a fairly certain species perception. Thus, a young Aesculapian snake (*Zamenis lineatus*) appears to have almost the same neck ring as a grass snake (*Natrix natrix*), while the Iberian grass snake (*Natrix astreptophora*) often has an almost recognizable drawing (including ring) and the dice snake (*Natrix tessellata*) suddenly proves to occur in unexpected places. And these inconsistencies are still modest compared to those that are possible among the viper species. The further descriptions of the way of life, distribution and habitat of these species are indispensable. The strictly endemic snakes, such as the Walser's viper (*Vipera walseri*), the meadow viper (*Vipera ursinii*), the cat snake (*Telescopus fallax*), the eastern Montpellier snake (*Malpolon insignitus*) and the Balkan whip snake (*Hierophis gemonensis*) are the best bits. How is it possible for these species to exist in such extremely small areas of distribution and nevertheless maintaining the local populations?

As a supplement, the meadow viper part is followed by another seven pages with beautiful illustrative photos of the mentioned species. In short, a field guide that still reflects the passion of the authors and perhaps even more than in the first print published ten years ago. This fourth edition of the field guide is an indispensable item in the backpack of every nature lover, amateur or professional during the coming season!

Translation into English: Sander van Tongeren.